

Dekolonisatie en opnieuw inheems worden

Door Marja de Vries, 17 november 2022

Als ons leven in lijn is met de universele wetmatigheden, functioneert het optimaal, komt het overeen met wie we in essentie zijn, is het in balans en harmonie met het grotere geheel en draagt het bij aan het welzijn van alle mensen en al het leven. 'Samenlevingen in Balans' is de term waarmee ik verwijst naar samenlevingen waarvoor geldt dat inzicht in de werking van de universele wetmatigheden een inherent onderdeel is van alle aspecten van de cultuur

In dit artikel

In dit artikel beschrijf ik wat we kunnen leren van mensen met inheemse achtergrond over wat er zoal komt kijken bij het proces om opnieuw Samenlevingen-in-Balans, dat wil zeggen samenlevingen waarvan de cultuur in lijn is met de universele wetmatigheden zodat de cultuur in harmonie is met de natuur, te creëren. Van hun voorbeeld kunnen we onder andere leren dat hierbij dekolonisatie in de breedste zin van het woord van essentieel belang is.

Opnieuw inheems worden – onze weg naar thuis vinden

In mijn boek *Samenlevingen in Balans* laat ik zien dat Samenlevingen-in-Balans – en dus samenlevingen met een cultuur in lijn met de universele wetmatigheden - geen utopie zijn, maar meer dan 5000 jaar geleden op vele plaatsen hebben bestaan en tot op heden op enkele plaatsen nog steeds bestaan. Samenlevingen-in-Balans zijn vreedzame samenlevingen die gekenmerkt worden door stabiliteit, gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen, een bloeiende cultuur, en bovenal een manier van leven waarbij mensen een krachtige, spirituele relatie hebben met het land, waardoor ze in staat zijn om in harmonie met de natuur te leven. Samenlevingen-in-Balans en Samenlevingen-uit-Balans zijn bekend onder vele verschillende namen, en vanuit het perspectief van deze essentiële verbinding met het land kunnen we Samenlevingen-in-Balans en Samenlevingen-uit-Balans ook beschrijven als de tweedeling tussen enerzijds inheemse culturen en anderzijds 'ontheemde' culturen.

Wat bedoelen we met inheems?

Want wanneer we begrijpen wat wisdomkeepers bedoelen met inheems, wordt het ook duidelijker hoe 'ontheemd' onze Westerse cultuur is. Terwijl ons woordenboek inheems beschrijft als 'in het land zelf thuis horend', beschrijven wisdomkeepers inheems zijn als zo leven op een bepaalde plek dat we het gevoel hebben zodanig verbonden te zijn met elkaar en met die plek, dat we het ervaren als te behoren tot die plek, tot dat land, en als onderdeel zijn van en ingebed zijn in de gemeenschap - niet alleen van de mensen maar ook van alle andere levende wezens om ons heen. Inheemse volken zijn culturen die de plaats waar ze leven door en door kennen en begrijpen, omdat ze gedurende duizenden jaren op die plek hebben gewoond. Want, inheems zijn betekent ook, zo legt Jeannette Armstrong (Okanagan, Canada) uit, dat ervaren dat je een deel van het land bent, vraagt om je in te spannen om het land werkelijk te kennen. Want het is die diepgaande kennis die het

mogelijk maakt om voor het land te zorgen en zo met het land samen te kunnen werken dat het ingrijpen van de mensen het land nog beter maakt. Dus inheems zijn op een bepaalde plek, zo benadrukt ze, verwijst specifiek naar de rol van de mens om op die plek verbetering te creëren in de zin van overvloed en toename van biodiversiteit.

Het spirituele aspect van inheems zijn

Het land werkelijk kennen, zodat we er op die manier mee kunnen samenwerken, veronderstelt een spirituele manier van leven en een bewust gewaar zijn niet alleen van de ecologische onderlinge relaties, maar ook van de spirituele onderlinge verbondenheid tussen alle wezens, het recht op bestaan van al dat diverse leven en een gewaar zijn van de waarde van hun bijdrages aan het grotere geheel. Gregory Cajete (Tewa, Santa Clara Pueblo) suggereert dan ook dat inheems zijn in essentie verwijst naar “bezieling”, want deze relatie met de natuurlijke wereld zou bezieling genoemd zou kunnen worden. “De bezieling van de natuur is een van de oudste funderingen van de menselijke psychologie... het vertegenwoordigt de diepste niveaus van psychologische betrokkenheid met hun land en iets dat een soort landkaart voor de ziel verschaft,” schrijft hij in zijn belangrijke boek *Native Science, Natural Laws of Interdependence* (2000). “Het was op basis van deze oriëntatie dat Indiaanse mensen hun “verantwoordelijkheden” voor het land en alle levende wezens ontwikkelden op een vergelijkbare manier als hun relaties tot elkaar. In de Inheemse geest waren spirit en materie niet van elkaar gescheiden; ze waren één en hetzelfde.” Bij inheemse culturen staat naast het behouden van balans, het hebben van goede relaties met alles en iedereen dan ook centraal, waarbij men benadrukt dat dat samen bestaan afhankelijk is van het vermogen dat alle stemmen van alle mensen én alle levende dingen op gelijke wijze worden gehoord.

Wat betekent het om ontheemd te zijn?

Want wanneer we begrijpen wat wisdomkeepers werkelijk bedoelen met inheems, wordt het ook duidelijk hoe ‘ontheemd’ onze Westerse cultuur is. En dan niet alleen ontheemd in de zin van ‘zonder vertrouwde omgeving’, maar vooral ook in de zin van ons geïsoleerd voelen van het land, andere mensen en de levende wezens om ons heen. In Samenlevingen-uit-Balans voelen we ons niet ingebed in het land, maar gaan we er bovendien vanuit dat wij niet tot het land behoren, maar dat het land aan ons behoort. We hebben de neiging om een plek te exploiteren en uit te buiten, waardoor we het geheel verstoren, en het natuurlijke leven en het land vernietigen zonder dat we de verantwoordelijkheid nemen om werkelijk voor het land te zorgen. Omdat deze vorm van ontheemd zijn ook betekent dat we een spirituele manier van leven hebben ingeruild voor een materialistische manier van leven en we in het beste geval nog wel bewust zijn van de ecologische onderlinge relaties, maar niet langer van de spirituele onderlinge verbondenheid tussen alle wezens, missen we ook de essentiële kennis die nodig is om als mens bij te dragen aan het floreren van al het leven. Door deze vorm van ontheemd zijn ervaren we mogelijk diep in onszelf een soort heimwee, een gevoel dat we iets hebben verloren waarnaar we terug verlangen. In deze context kunnen we de transformatie van Samenlevingen-uit-Balans naar Samenlevingen-in-Balans niet allen beschrijven als het herstel van de innerlijke en uiterlijke balans, maar ook als het proces om opnieuw inheems te worden en dus als onze weg naar ons thuis terugvinden.

Leren van inheemse mensen

Terwijl we in onze ontheemde culturen de kennis over een dergelijke inheemse manier van leven kwijt zijn, kenden verschillende Inheemse culturen voorspellingen die duidelijk maakten dat het de rol van de Inheemse volken was om hun kennis over hoe we als mensen op deze Aarde kunnen leven, ondanks moeilijke tijden, veilig te stellen. Want na een periode van duisternis waarin de rest van de wereld op een bepaald moment de weg helemaal kwijt zou zijn, zouden die verdwaalde, ontheemde mensen volgens die voorspellingen uiteindelijk op zoek gaan naar de wijsheid van Inheemse volken. Op het moment dat de wereld nederig genoeg was en er opnieuw naar zocht, zou deze kennis opnieuw naar buiten gebracht kunnen worden en met de hele mensheid gedeeld kunnen worden.

Wanneer mensen zich deze waarheid opnieuw zouden herinneren, zou wereldwijd floreren weer

mogelijk worden. Daarom zijn veel Inheemse volken de bewaarders van de culturele en spirituele kennis over hoe we weer op het juiste pad zouden kunnen komen. In de woorden van wisdomkeeper Ilarion Merculieff (Unangan, Aleut, Alaska): "Inheemse elders wereldwijd zeggen dat op een dag de wereld zich zal richten tot Inheemse volken voor de wijsheid om voor onze Moeder Aarde te zorgen, en velen hebben het gevoel dat die tijd NU is aangebroken aangezien haar levensondersteunende systemen naar de rand van levensvatbaarheid worden geduwd." Het kostte tienduizenden jaren van in de tijd geteste overlevingsstrategieën om de inheemse volken tot dit punt te brengen en daarom, zo stelt hij, moet er toch zeker waarde in deze inheemse wijsheid zitten die niet kan worden ontkend.

Het bewaren van die wijsheid ten tijde van kolonisatie

Het bewaren van deze kennis tijdens de eeuwen van kolonisatie was geen geringe taak en bijvoorbeeld in Noord Amerika is het veiligstellen van deze kennis zeer moeilijk geweest. Door de kolonisatie van het Amerikaanse continent door Europeanen hebben weinig oorspronkelijke Samenlevingen-in-Balans zichzelf staande kunnen houden en zijn de meeste inheemse samenlevingen tenslotte geheel onder de voet gelopen. Want kolonisatie is een invasie, waarbij de binnentrekende groep mensen land stelen en in bezit nemen om het land te exploiteren en daarbij het zelfbeschikkingsrecht van de inheemse bevolking negeren, een dominante politieke controle instellen en hun eigen – ontheemde - cultuur opleggen aan de inheemse bevolking. Door dat laatste is kolonisatie niet alleen iets fysieks, maar heeft het ook een cultureel en psychologisch aspect waarbij de nieuwe dominante cultuur bepaalt welke kennis wordt toegestaan en welke kennis verboden.

Een voorbeeld van het proces om opnieuw inheems te worden

Het indrukwekkende is dat het niet alleen gelukt is om vele aspecten van die oude kennis onder dreiging van genocide en de druk om te assimileren in het geheim en vaak met gevaar voor eigen leven te bewaren en de laatste 50 jaar opnieuw openbaar te maken. Inheemse gemeenschappen komen opnieuw bijeen en verzamelen dat wat is gered ten tijde van grote vernietiging en mensen met een inheemse achtergrond spannen zich in om na eeuwen van kolonisatie de spirit van de oude manier van 'goede relaties met al het Leven' terug te vinden en opnieuw inheems te worden. Door zich hier aan te wijden gaan ze een pad van herstel waar de hele wereld naar op zoek is en daarmee bieden ze ons 'ontheemden' een indrukwekkend voorbeeld voor het proces waarop ook wij weer inheems kunnen worden. Samenvattend kunnen we bij dit proces om opnieuw inheems te worden 4 aspecten herkennen:

1. Allereerst zijn mensen met een inheemse achtergrond weer bij elkaar aan het komen.
2. Vervolgens erkennen ze de noodzaak van healing van de trauma's als gevolg van de diepe wreedheden, die ze hebben ondergaan als gevolg van de kolonisatie.
3. Bovendien realiseren ze zich de noodzaak van het proces van persoonlijke 'dekolonisatie'
4. En er is het proces van dekolonisatie van de hele cultuur om tenslotte opnieuw inheems te kunnen worden.

Kolonisatie betreft het creëren van vele vormen van afscheiding

Laten we om dit te kunnen begrijpen eerst even aan de hand van de kolonisatie van Noord Amerika stil staan bij wat kolonisatie in feite betekent.

Genocide en het motto "De enige goede Indiaan is een dode Indiaan"

In de 18e eeuw heeft men via het uitdelen van met pokken geïnfecteerde dekens aan inheemse gemeenschappen getracht de inheemse bevolking te decimeren. In de 19e eeuw dwong de overheid vele inheemse volken om hun land te verlaten en om in reservaten te leven. Rond 1870 werden inheemse mensen gezien als belemmering voor wat werd beschouwd als 'vooruitgang' en was het streven in Noord Amerika om onder het motto "De enige goede Indiaan is een dode Indiaan", ruimte te maken voor de nieuwe kolonisten.

Culturele genocide onder het motto "Dood de Indiaan, Red de Mens"

Wanneer politieke en sociale normen veranderen, verandert ook de vorm van kolonialisme. Zo was er aan het einde van de 19e eeuw in Noord Amerika een verschuiving in het beleid en veranderde de

vorm van kolonialisme van een daad van fysiek geweld naar vormen van psychologisch en spiritueel geweld. Onder het nieuwe motto van “Dood de Indiaan, Red de Mens” ontstonden onder andere de verplichte kostscholen voor inheemse kinderen om ze via onderwijs cultureel te ontheemden. Dit laatste kan beschouwd worden als een culturele genocide waarbij vele aspecten van het kolonialisme geïnternaliseerd worden.

Verdragen, onderhandelingen en sterilisatie

Bovendien werd uiteindelijk de oorlog tegen de inheemse mensen niet langer gevoerd met wapens, maar via economische en politieke middelen en met verdragen en onderhandelingen. Alexis Buntén (Aleut/Yup'ik) zegt hierover: “Door inheemse mensen te scheiden van hun basisbehoeften, hun hulpbronnen te stelen (...), krijgen de kolonisten de macht om de inheemse leiders te dwingen om zich te voegen naar de koloniale belangen. Wanneer kolonialisme wordt geïnternaliseerd, begin je namelijk te geloven in de superioriteit van de dominante kapitalistische cultuur en je internaliseert de logica en ideologieën van kapitalisme, bv. de overtuiging dat je zonder veel geld geen goed leven kan leiden.” Ze legt uit dat door dit geïnternaliseerd kolonialisme het mogelijk wordt om in plaats van met geweld land in bezit te nemen, mensen te verleiden en om te kopen om akkoord te gaan met het afstaan van land.

Tijdens de jaren 70 van de 20ste eeuw kreeg het kolonialisme in de Verenigde Staten nog weer een andere vorm toen de ‘Family Planning Services and Population Research Act’ leidde tot sterilisatie van inheemse vrouwen. Tussen 1970 en 1977 werd zeker 25% van de Inheemse Amerikaanse vrouwen in de leeftijd om kinderen te kunnen krijgen gesteriliseerd.

Vele vormen van afscheiding en vervreemding

Kortom, kolonisatie is meer dan het stelen van land op een gewelddadige manier, het verbreken van overeenkomsten en verplichte kostscholen. Een dieper en blijvend gevolg van kolonisatie is vervreemding, afscheiding en het verliezen van verbindingen. Kolonisatie betreft namelijk het creëren van afscheiding en vaak in de eerste plaats de afscheiding van het land en afscheiding van de verbinding met de Aarde, terwijl voor inheemse mensen de spirituele relatie met het land waar ze leven primair is. In de woorden van Gregory Cajete: “'De spirit van de plek' was een diep gevoelde ecologische relatie die voortkwam uit intieme bekendheid met een thuisland (...) Het is makkelijk te begrijpen waarom inheemse mensen wereldwijd het verlies van hun thuisland beklagen, want het betekende het verlies van een deel van henzelf.” Behalve afscheiding van het thuisland betekent kolonisatie afscheiding tussen mensen, afscheiding van het spirituele aspect van het leven, en afscheiding van mensen van hun essentie en van hun cultuur en van de belangrijke inzichten en wijsheid van die cultuur. Deze afscheiding wordt gevoeld als vervreemding waardoor leven op de oorspronkelijke inheemse manier onmogelijk gemaakt wordt. En het gebeurt nog steeds.

Een paar mensen begrepen de grote waarde van deze kennis

Terwijl het de meeste inheemse samenlevingen niet gelukt is om de samenlevingen te behouden, doordat ze slachtoffer zijn gemaakt van genocide, gedwongen verwijderd zijn van het land waar ze duizenden jaren hadden gewoond en hun cultuur op een gewelddadig wijze onderdrukt is en er veel van de wijsheid van hun voorouders verloren is geraakt, zijn er desondanks mensen die tot op heden beschikken over mondeling doorgegeven eeuwenoude bronnen van kennis, inzicht en wijsheid van de Samenlevingen-in-Balans die ooit bestonden. “De discipline en kennis die zowel natuurrampen als menselijke onbekwaamheid hebben overleefd, zijn behouden gebleven omdat er een paar mensen waren die de waarde van deze kennis begrepen. Geen bibliotheken hebben de tijd, de onwetenden, de dieven, de goedbedoelenden of de religieuze fanaten overleefd. Alleen gedisciplineerde mensen hebben de kennis behouden. Dat is zo, omdat zij deze kennis respecteerden,” zo vertelt wisdomkeeper Esthemaah (in het boek *Lightningbolt* (1994) van Hyemeyosts Storm). Gedurende een paar honderd jaar waren er steeds opnieuw mensen die het lukte om zich deze kennis allereerst eigen te maken en om vervolgens op hun beurt weer iemand te vinden aan wie zij deze belangrijke informatie van de zeer oude en recentere Samenlevingen-in-Balans konden doorgeven. En dat alles met het doel dat het op latere momenten gebruikt kon worden om opnieuw inheemse culturen en dus Samenlevingen-in-Balans te creëren.

1. Weer bij elkaar komen

Sinds het vanaf 1979 in de USA niet langer verboden is om de traditionele inheemse rituelen en ceremonieën uit te voeren en de inheemse kennis te verspreiden, vindt er een opleving plaats binnen de Amerikaanse Inheemse bevolking om opnieuw bij elkaar te komen, hun traditionele cultuur opnieuw te omarmen en te belichamen in hun dagelijks leven. Dat komt o.a. tot uiting in het opnieuw maken van culturele verbindingen met de mensen en met het land, een hernieuwde studie van de inheemse talen, filosofie, medicijnen en spiritualiteit, jongeren die terugkeren naar het land om van de oudere mensen te leren, en het creëren van netwerken om ouders te helpen die hun kinderen de traditionele cultuur willen bijbrengen. Robin Wall Kimminer (Potawatomi Nation) vat dat in haar prachtige boek *Braiding Sweetgrass, Indigenous wisdom, Scientific Knowledge and the Teachings of Plants* (2013) zo samen: "... overall is er een beweging voor het opnieuw opleven van taal en cultuur dat geïnspireerd wordt door het toegewijde werk van individuen die de moed hebben om nieuw leven te blazen in ceremonies, sprekers te verzamelen om de taal opnieuw te onderwijzen, oude zaadvariëteiten te planten, het inheemse landschap te herstellen, de jeugd terug naar het land te brengen, de vuurstok van de oorspronkelijke kennis te gebruiken om de gezondheid van de mensen te herstellen en om hen te helpen om opnieuw te floreren en vrucht te dragen." Niet alleen in de USA, maar ook in Canada, en wereldwijd is er een opleving van de oorspronkelijke volken en zetten inheemse volken zich in voor hun voortbestaan.

2. Healing van de trauma's als gevolg van de kolonisatie

Voor veel inheemse mensen was het gedurende lange tijd niet mogelijk om iets te doen met de wonden van ervaren geweld, onrechtvaardigheid, kolonisatie, onderdrukking, mishandelingen en gebrek aan respect. De voorouderlijke wonden, ervaringen en herinneringen zoals het overleven van de genocide en de erfenis van de verplichte kostscholen zijn van generatie op generatie doorgegeven en vormen een intergenerationeel trauma. Dat vraagt het helen van wanhoop en uit verbinding zijn. Bovendien vraagt het delen van de bewaarde kennis met de mensheid vergeving en verzoening. In dat kader stelt Chief Phil Lane, jr. (Dakota en Chickasaw Nations) dan ook: "We hebben een belangrijke besluit te nemen: gaan we door op het pad van haat en wraak of zullen we kiezen om het pad van healing te gaan? Ieder pad heeft duidelijke consequenties." Hij voegt daar echter aan toe: "Terwijl de spirituele grootheid van onze tribale volken terugkeert met steeds grotere kracht, is het duidelijk te zien dat we het heilige pad van healing kiezen, het pad dat onze oude voorspellingen voorzagen."

Wat helpt bij healing?

Het feit dat de inheemse volken nu wel weer toestemming hebben om hun ceremonies, hun talen, hun liederen en dansen uit te voeren helpt bij het opnieuw bij elkaar komen en het herstellen van hun cultuur. Katsi Cook (Wolf Clan Mohawk) wijst bovendien op de noodzaak om angst los te kunnen laten: "We willen in onze gemeenschap weten hoe we terugkomen waar we ooit waren, waar we nu zijn, en waar het nodig is dat we zijn. Het is niet iets romantisch of leven in het verleden. Het is een kwestie van het creëren van een omgeving waarbinnen we kunnen herstellen van de geschiedenis die we hebben doorgemaakt en nu is het nodig om in staat te zijn om helder na te denken over hoe dit op te lossen." Wat volgens haar hierbij belangrijk is, is een omgeving weg van de Westerse cultuur van angst, zodat het mogelijk wordt om de eigen angst los te laten als een basisvoorwaarde voor verandering, omdat iedereen bang is.

Opnieuw ontdekken wie we in feite zijn

Een ander aspect van deze healing waar Katsi Cook op wijst is het feit dat veel mensen met een inheemse achtergrond na de eeuwen van onderdrukking uit het oog zijn verloren wie ze in feite zijn. "Het is niet mijn bedoeling om te beledigen of de gevoelens van welke Christen dan ook maar te kwetsen, maar de realiteit is dat toen Christopher Columbus kwam er in Spanje discussies waren over of we wel mensen waren omdat we geen ziel hadden. De enige manier om een ziel te hebben was gedoopt te zijn," zegt ze. Daarom is het bij dit herstel proces belangrijk om in staat te zijn te geloven

in wie je werkelijk bent en wie je kwam zijn hier op deze Aarde.

Het belang van het hebben van een positieve visie

Bovendien blijkt het hebben van een positieve visie essentieel te zijn. Michael en Judy Bopp beschrijven bijvoorbeeld in hun boek *Recreating the World: A practical guide to building sustainable communities* (2006) hoe inheemse gemeenschappen, waarbinnen alcohol- en drugsverslaving een dominante rol speelde samen met de overtuiging dat dat nooit zou veranderen, toch in staat bleken om die verslaving achter zich te laten dankzij het hebben van een positieve visie. Elders van meer dan 40 verschillende gemeenschappen in Canada formuleerden namelijk een visie waarin ze stelden dat het wel degelijk mogelijk is om de alcohol- en drugsverslaving te boven te komen. Ze legden uit dat die heling van binnenuit zou moeten komen en dat ieder individu dat pad zelf zou moeten gaan, en dat mensen daarvoor een visie van zichzelf zouden moeten hebben in een staat van welbevinden. Bovendien legden ze uit dat individuele healing en de ontwikkeling van de gemeenschap hand in hand zouden moeten gaan, omdat beide onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Na een aantal jaar "... had een dramatische verandering plaats gevonden. Over heel Noord Amerika verklaarde gemeenschap na gemeenschap dat hun doel een drugs-en-alcohol-vrije gemeenschap was en ze gaven openlijk uitdrukking aan de overtuiging dat dat zou worden bereikt. Inderdaad zijn tientallen inheemse gemeenschappen al zeer dicht bij het bereiken van die transformatie." En het was een transformatie "die niet slechts één gewoonte veranderde... De ware kern van de persoonlijke en culturele identiteit van de mensen werd getransformeerd. Veel mensen uit inheemse gemeenschappen waren in staat om de ene visie van menselijke mogelijkheden los te laten en een andere binnen te gaan."

De nadruk op het samenzijn en krachtige gemeenschappen

In lijn hiermee wordt door anderen gewezen op het grote belang om de energie te focussen op de kern van hun bestaan: de eigen taal, de eigen ceremonies en de relatie met elkaar, de verbondenheid binnen de eigen gemeenschappen en de dingen die ze samen doen en het vertrouwen dat ze hebben. "Het handhaven van het vuur en dat vuur sterk houden is het belangrijkste dat we moeten doen om te kunnen blijven bestaan als inheemse volken."

3. Persoonlijke dekolonisatie

Vele hedendaagse inheemse woordvoerders laten weten dat om opnieuw inheems te kunnen worden bovendien persoonlijke dekolonisatie noodzakelijk is. Dat wil zeggen, voordat het mogelijk is om het nieuwe te leren – opnieuw inheems worden – is het loslaten en afleren van het oude, en dus dekolonisatie nodig. Enerzijds verwijst de term dekolonisatie naar het letterlijk teruggeven van gekoloniseerd land aan de Inheemse volken samen met het ontmantelen van de koloniale dominantie en het opnieuw verkrijgen van zelfbestuur. Volgens sommigen kan het woord dekolonisatie dan ook niet worden gebruikt als het niet ook direct betrekking heeft op het teruggeven van het land aan Inheemse volken. Anderzijds wordt de term dekolonisatie ook gebruikt om te verwijzen naar het zich persoonlijk ontdoen van geïnternaliseerd kolonialisme. Of in de woorden van John Mohawk (Turtle Clan Seneca): "We zijn aan het herstellen van de effecten van meer dan vijf eeuwen van wat alleen kan worden beschreven als een culturele gekte."

Het dekoloniseren van ons verstand, onze harten, lichamen en spirits

In deze laatste betekenis verwijst de term dekolonisatie ook naar 'mentale' dekolonisatie, en het loslaten van koloniale culturele aspecten die inheemse mensen tijdens de periode van onderdrukking en assimilatie bewust of onbewust hebben geïnternaliseerd, want zonder deze mentale dekolonisatie blijft de koloniale essentie hetzelfde. Dekolonisatie is dus ook het dagelijks bewust loslaten van alle vormen van gewenning aan aspecten van de dominante westerse 'onthemde' samenleving, zoals gemak en consumeren, luxe, egoïsme en hebzucht, en om in plaats daarvan een spirituele manier van leven te herstellen. Omdat kolonisatie het verlies van veel spirituele tradities tot gevolg heeft gehad, vormen de dekolonisatie van Inheemse kennis en spiritualiteit een belangrijke uitdaging. Melissa K. Nelson (mixed-blood) zegt dat zo: "Voor veel van ons betekent het proces om opnieuw inheems te worden dat we ons verstand, onze harten, lichamen en spirits

moeten dekoloniseren en gezonde culturele tradities nieuw leven moeten geven.”

Dekolonisatie begint als een innerlijk proces

Dus welke betekenis er ook wordt gegeven aan de term dekolonisatie, het begint als een innerlijk proces. Wat kan ieder zelf doen om innerlijk te dekoloniseren? Het begint bij het realiseren dat de traditionele kennis van de inheems voorouders het waard is om te behouden. En daarvoor is het nodig om de programmering met zelfhaat te verwerpen en om de claims waarmee de samenleving van de kolonisten hun kolonisatie en hun gevoel van superioriteit rechtvaardigen te doorzien. In feite is dat niet moeilijk en kan iedereen dat doen, maar tegelijkertijd is het niet zonder risico's of ongemak, schrijft Mary Annette Pember (Ojibwe). “Dekoloniseren is niet alleen een daad van nederigheid en accepteren; het vereist de moed om de verantwoordelijkheid te nemen voor onze rol in dit grote, meedogenloze proces dat ons leven op Aarde is. Door ons verstand te dekoloniseren, omarmen we het idee dat we deel zijn van in plaats van apart van de Aarde. Of we nu wel of niet van kamperen houden of er de voorkeur aan geven om in een hoge flat te wonen zonder dat onze voeten ooit de bestrating verlaten, we zijn allemaal onderhevig aan dezelfde natuurlijke processen. Er is geen ontsnappen mogelijk; er is alleen gemeenschap en verantwoordelijkheid.”

Dekolonisatie als het herstel van de verbinding met het land

Een aspect van persoonlijke, innerlijke dekolonisatie is het loslaten van de visie dat de mens gescheiden is van en dominant over en in feite geen onderdeel uitmaakt van de natuurlijke wereld, geen onderdeel van het leven van het land, maar slechts naar het land kijkt om vast te stellen wat het oplevert, hoe het kan worden gebruikt om er hulpbronnen aan te onttrekken. Dat is nodig om ons opnieuw te kunnen verbinden met het land en het herstellen van deze verbinding wordt gezien als de essentiële taak om te kunnen overleven. Het is de verbinding die het mogelijk maakt om op een fundamentele manier zorg te dragen voor de biodiversiteit en het belang van de gezonde ecosystemen.

De heilige verantwoordelijkheid

Veel inheemse mensen begrijpen dat zorgen voor het land en het milieu een heilige verantwoordelijkheid is. Mary Annette Pember: “Bij het dekoloniseren van onze mind omarmen we het idee dat we deel zijn van de Aarde in plaats van apart van de Aarde... We kunnen daar niet aan ontkomen; er is alleen gemeenschap en verantwoordelijkheid.” Door te erkennen dat mensen slechts één deel zijn van een enorm complex van onderling verbonden wezens kunnen we slechts de Aarde en onszelf liefhebben en omarmen. Onderdeel zijn van het land betekent ook wederkerigheid tussen het land en de mensen: het land voedt de mensen en de mensen voeden het land. Dat is de basis van onze wederkerige zorgovereenkomst en verantwoordelijkheid. Of in de woorden van Paula Gunn Allen (Laguna Pueblo): “Wij zijn het land.” Vanwege deze speciale relatie, wordt ook de scheiding van cultuur en natuur beschouwd als onnatuurlijk.

Opnieuw een spirituele relatie met het land

Robin Wall Kimmerer legt uit dat deze nieuwe relatie met het land meer betekent dan ecologisch herstel, want het is inclusief het spirituele aspect. Inheems worden betekent werken aan een spirituele relatie met het land. Ze wijst er op dat dat betekent om opnieuw de 'taal' van de planten en de dieren te spreken, zodat we werkelijk thuis kunnen zijn. “Onze voorouders gaven advies zoals ‘Je zou naar het staande volk [de bomen] moeten gaan’ of ‘Breng een tijdje door met de Bevers.’ Ze herinneren ons aan het vermogen van anderen om onze leermeesters te zijn, als bewaarders van kennis, als gidsen. (...) stel je de mogelijkheden voor. Stel je voor hoe we zo de toegang zouden hebben tot verschillende perspectieven, de dingen die we zouden kunnen zien door andere ogen, de wijsheid die ons omgeeft. We hoeven niet alles zelf uit te vinden: er zijn andere dan onze eigen intelligenties, overal om ons heen zijn leermeesters.

4. Opnieuw inheems worden: dekolonisatie van de hele cultuur

Uiteindelijk betekent dekolonisatie het herstellen van alle verschillende aspecten van de Inheemse cultuur en hoe die verschillende aspecten er uit zien kunnen we leren van de natuur. Of in de woorden van Angayuqag “Oscar” Kawagley (Yup'ik, Alaska): “... Moeder Aarde heeft een cultuur en

dat is een Inheemse cultuur. En daarom is het nodig om Moeder Aarde te trachten te evenaren. Manieren om les te geven, problemen op te lossen, nieuwe kennis vergaren en dat soort dingen zijn allemaal in de natuur. Alles wat we hoeven te doen is aandacht besteden aan de natuur. Ik heb sommigen van onze elders horen zeggen dat de natuur ons leerboek is. En dat is zeker zo. Het is een levend leerboek.”

Dekolonisatie van gemeenschappen

Het opnieuw inheems worden vraagt echter ook eerst de dekolonisatie van gemeenschappen en ook daar zijn vele inheemse mensen intensief mee bezig. Een voorbeeld hiervan is het dekoloniseren van geboorte, waarbij inheemse Amerikaanse vrouwen hun rol als levensgeefsters en vroedvrouwen terugnemen en de belangstelling voor inheemse gekwalificeerde vroedvrouwen en thuisbevallingen groeit. Maar het teruggaan naar de tradities, of om geboorte te dekoloniseren, is in veel inheemse gemeenschappen niet zo eenduidig, want sommige stammen hebben nog maar weinig bewaarde kennis. Daarom is het soms nodig dat vrouwen historische verslagen raadplegen of een beroep doen op andere stammen, maar vooral om opnieuw de relatie met hun eigen lichaam en intuïtieve kracht als vrouwen te herstellen. (zie bv. [Decolonizing Birth: Women Take Back Their Power as Life-Givers](#))

De opvoeding en onderwijs van de eigen kinderen weer in eigen hand nemen

Op sommige plaatsen is men ook begonnen om de opvoeding en het onderwijs van de kinderen weer in eigen hand te nemen en om opnieuw zo vorm te geven dat het meer in lijn is met de eeuwenoude inzichten, kennis en wijsheid die stammen uit de tijd dat hun voorouders in harmonieuze Samenlevingen-in-Balans leefden. In 2013 hebben First Nations individuen en vertegenwoordigers van Inheems onderwijs van Canada een verdrag over inheems onderwijs opgesteld. (Voor wie daar in is geïnteresseerd, is deze tekst hier te vinden: [Treaty Our Way of Life Indigenous](#))

De dekolonisatie van manieren van weten

Al eerder, in 2004, beschreef Betty Bastien in haar boek *Blackfoot Ways of Knowing* over de dekolonisatie van Blackfoot manieren van weten, waar aan het einde van de 20ste eeuw mee begonnen werd als een belangrijke stap om hun gemeenschappen te dekoloniseren. “Het doel was de dekolonisatie van Blackfoot manieren van weten als een voertuig om onafhankelijkheid te verkrijgen, persoonlijke en culturele healing te promoten en om de basis voor een nieuw educatiesysteem te verschaffen.” Het is een “transformatie pedagogie” waarbij traditionele methodes van leren zijn gebruikt waarbij introspectie en het gebruik van persoonlijke ervaringen primaire bronnen van kennis zijn. Centraal bij dit proces zijn de pogingen geweest om hun tradities opnieuw vorm te geven door via een spirituele manier van leven de verbindingen met de kosmische energieën opnieuw te creëren. Gregory Cajete wijs er in zijn boek *Native Science* op dat bij inheems onderwijs en leren de spirituele relatie met een plek en een plaats primair is en het is gericht op het realiseren van het doel om “de spirit van de plek” te vinden en te eren.

De dekolonisatie van inheemse kunst

Ook wordt er gewerkt aan de dekolonisatie van kunst, waarbij kunst wordt gebruikt om de traditionele wijsheid weer te geven zodat het dient als een tegenwicht tegen het westerse koloniale wereldbeeld. Hierbij gebruiken ze symbolen in hun kunst zoals dat traditioneel was bedoeld, namelijk als richtlijnen voor de spirituele verbinding met en verantwoordelijkheid voor de Aarde en elkaar. Deze symbolen herinneren er aan dat we niet alleen op de Aarde zijn en benadrukken onze verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor de Aarde en het water. Op die manier worden de symbolen gebruikt om opnieuw verbinding te maken met hun cultuur en spiritualiteit en biedt de kunst een inheemse manier voor healing en herstel.

De dekolonisatie van economie

Uiteindelijk vraagt de dekolonisatie van de gemeenschappen natuurlijk ook om de dekolonisatie van de economie. Alexis Bunten wijst er op hoe dat dat betekent dat het nodig is dat de economie weer in de handen van de mensen moet komen, omdat het transformeren van onze relatie met onze hulpbronnen en economie een essentieel aspect van dekolonisatie is. Ze legt uit dat traditioneel er een groot aantal verschillende economische systemen hebben bestaan in inheemse samenlevingen. Veel van deze economieën betroffen het vergaren van iets dat kan worden beschreven als rijkdom. Wat economische rijkdom binnen inheemse samenlevingen onderscheidt [van economische rijkdom

in ontheemde culturen] legt ze uit, is de manier waarop die rijkdom wordt verdeeld volgens culturele waarden. Het transformeren van de manier waarop we ons verhouden tot rijkdom en de verdeling daarvan via inheemse waarden is belangrijk bij het creëren van een toekomst waarin we zorg kunnen dragen voor de planeet.

Een voorbeeld voor de hele wereld

Uiteindelijk vraagt de transformatie naar het opnieuw creëren van een inheemse cultuur de verandering van het hele culturele pakket, inclusief het wereldbeeld, de manier van organiseren en voor ieder individu de transformatie van de staat van bewustzijn naar wat Ilarion Mercurieff noemt de Echte Mens. De voorspellingen hebben ook laten weten dat door opnieuw terug te keren naar inheemse waarden en een Inheemse cultuur, deze transformatie een helend effect zou hebben op onze gehele planeet. Met andere woorden dit opnieuw ontdekken en opnieuw vormgeven van hun inheems zijn lijkt daarom in het belang te zijn voor hele mensheid en toekomstige generaties van al het leven op Aarde. Mary Annette Pember zegt daarover: “Door weer in hun kracht te komen en een onderlinge eenheid tussen verschillende inheemse volken te scheppen kunnen inheemse mensen inderdaad zichzelf veranderen en ook de wereld, omdat ze daarmee een voorbeeld voor de wereld zijn.” Kortom, het is een uitnodiging om een oplossing te vinden voor het leven met ons allen op deze ene planeet op zo’n manier dat het bijdraagt aan het welzijn van alles en iedereen.

Ook een recente ervaring bij ons “ontheemden”

Vanuit het perspectief van de inheemse wijsheid kunnen we zeggen dat wij, ‘ontheemden’, het spoor bijster zijn en weinig of geen verbinding meer hebben met het land. In tegenstelling tot inheemse volken vormt bij ons ‘ontheemden’ wijsheid geen inherent onderdeel van de cultuur en kent onze cultuur ook geen commitment om alles goed achter ons te laten voor de zevende generatie na ons. Maar gelukkig we hoeven niet alles helemaal zelf opnieuw uit te vinden aangezien de bewaard gebleven inheemse wijsheid met de hele mensheid gedeeld wordt. En gelukkig is er inmiddels niet alleen een groeiende belangstelling voor die inheemse wijsheid, maar zijn er verschillende beginnende stappen te signaleren die duiden op een vergelijkbaar proces om opnieuw inheems te worden.

1. Ook ‘Ontheemden’ komen opnieuw bij elkaar

Ook steeds meer mensen in Westerse culturen vinden elkaar, vormen groepen en gaan op zoek naar hoe we in harmonie met de Aarde kunnen leven. En een toenemend aantal mensen laten zich bij het zoeken naar alternatieven en manieren van leven die onszelf, alle levende wezens en het land om ons heen respecteren inspireren door de inheemse wijsheid. Mensen erkennen dat culturen die dicht bij de Aarde leven manieren van leven laten zien, die heel anders zijn dan wat we kennen uit onze consumptie en door winst gedreven cultuur. Kortom, het wordt steeds duidelijker dat we veel kunnen leren van culturen die zichzelf zien als de beschermers en zorgdragers van de Aarde (en niet als de eigenaren). De rol van zorgdragers van het land dat gedurende eeuwen is uitgevoerd door inheemse mensen begint langzaam erkend te worden en hun vermogen om te midden van de natuurlijke omgeving te leven zonder die overvloed te exploiteren of te vernietigen biedt een indrukwekkend voorbeeld.

2. Ook voor ‘ontheemden’ is traumaheling nodig

Om werkelijk in staat te zijn om te leren van de inzichten en wijsheid van inheemse volken en dus om ons daar open voor te stellen, vraagt van ons om onze relatie met inheemse mensen te heroverwegen en om ons (mogelijk onbewuste) gevoel van superioriteit los te laten. Want wanneer we anderen beschouwen als minder dan wijzelf, kunnen we niet van hen leren. Echter, in onze staat van permanente onbalans, waarin ons ego dominant wil zijn, hebben we te maken met de superieure

houding van ons ego. Om die superieure houding in stand te houden, wil het ego gelijk hebben: het gaat er vanuit dat wat we beschouwen als *onze* werkelijkheid, *de* werkelijkheid is en zolang dat in ons dominant is, maakt dat het onmogelijk om ons te openen voor andere perspectieven, inzichten en mogelijkheden en hoe we mogelijk ons voordeel kunnen doen met de inheemse wijsheid. Daarnaast wil het ego direct oordelen en heeft het de neiging om te bepalen wat wel of niet goed zou zijn. “Het ego verhaal wordt een doodvonnis voor het verlangen van onze ziel,” schrijft Alberto Villoldo, “want het eist de ontkenning van dat wat niet past in zijn nauw omschreven doelen.” Dat betekent ook dat het ego intolerant is wat betreft andere manieren om samenlevingen te organiseren en andere manieren om mens te zijn. Om ons te kunnen openen voor de wijsheid van inheemse volken is daarom enig gevoel van nederigheid nodig.

Gabor Maté en een trauma-geïnformeerde samenleving

Maar omdat achter dat gevoel van superioriteit vaak een gevoel van minderwaardigheid schuilgaat, dat voortkomt uit trauma, is voor het kunnen loslaten van een gevoel van superioriteit vaak het helen van aanwezige trauma's noodzakelijk. In mijn boek *Samenlevingen in Balans* beschrijf ik Samenlevingen-uit-Balans als getraumatiseerde samenlevingen en de Canadese arts en traumadeskundige Gabor Maté heeft het in zijn recent verschenen boek *The Myth of Normal, Trauma, Illness & Healing in a Toxic Culture* (sept. 2022) dan ook over 'de mythe van wat we beschouwen als een normale cultuur', maar wat in feite beschreven kan worden als een toxische cultuur. In dit boek, dat verrassend genoeg snel na het verschijnen hoog eindigde op de New York Bestsellers lijst, pleit hij voor het creëren van wat hij noemt trauma-geïnformeerde samenlevingen. Daarmee bedoelt hij samenlevingen waarbinnen kennis over trauma alom bekend is en onderdeel is van alle scholingen en opleidingen, zodat op basis van die kennis het oplopen van trauma zo veel mogelijk bewust vermeden kan worden en daar waar van toepassing geheeld. (ik schreef daar al iets over onderaan mijn [nieuwsbrief van augustus 2021](#))

Thomas Hübl en healing van collectief trauma

Terwijl in onze Samenlevingen-uit-Balans gelukkig steeds meer mensen zich het belang realiseren van het helen van hun persoonlijke trauma's en de moed bijeenrapen om daar aan werken, beschrijft hedendaags mysticus en spiritueel leraar Thomas Hübl in zijn boek *Healing Collective Trauma, a process for integrating our intergenerational and cultural wounds* (2020) hoe hij zijn Collectieve Trauma Integratie Proces, inmiddels al jaren met indrukwekkende resultaten toepast in groepen, aanvankelijk in Duitsland maar inmiddels over de hele wereld. Zijn missie hierbij is “bijdragen aan de heling van collectief en intergenerationeel trauma en het reduceren van de ontwrichtende effecten daarvan op culturen wereldwijd.” Zijn werk heeft hem namelijk laten zien, dat trauma nooit een zuiver individueel probleem is. “En ongeacht hoe privé of persoonlijk, trauma's kunnen niet slechts behoren tot een familie, of zelf tot de voorouderlijke geschiedenis van die familie,” schrijft hij. “De consequenties van trauma – dus de cumulatieve effecten van persoonlijk, familie- en historisch trauma – sijpelen dwars door gemeenschappen, regio's, landen en volken.” De symptomen van collectief trauma blijken zich te onthullen in alle aspecten van de samenleving: “in gemeenschappen, scholen, organisaties, instituten, regeringen en milieus - en onthullen op die manier waar we gewond, gebroken of uit balans zijn.”

Een container van licht

In het boek beschrijft hij niet alleen wat persoonlijk en intergenerationeel trauma is, en dat collectief trauma een collectief antwoord vraagt, maar beschrijft hij ook zijn manier van werken met groepen waarbij hij een container van licht creëert, die mede helpt om de balans te herstellen, en waardoor een grotere coherentie binnen de groep en een gevoel van groepseenheid ontstaat. Bovendien heeft hij inmiddels al vele mensen opgeleid om ditzelfde werkt te doen en daarom is zijn boek ook een soort handleiding voor facilitators, therapeuten en healers. Door de 'zielenwond' die we allemaal meedragen te helen, zullen we ons, zo schrijft hij, kunnen openen voor het diepe potentieel van onze ware aard als mens.

Collective Trauma Summit

Dat er op dit moment een enorme belangstelling is voor het helen van ons collectief trauma blijkt ook uit het feit dat er van 28 september tot 6 oktober 2022 een [Collectieve Trauma Summit](#) was in

de vorm van een 9-dagen durende Online Gathering met meer dan 50 sprekers met het doel om een wereldwijde traumahelingsbeweging te creëren. “Dit is de tijd om bezig te zijn met individueel, voorouderlijk en collectieve healing en om deel te zijn van de collectieve healingsreis van de mensheid,” zo stelt Thomas Hübl, die een van de initiatiefnemers van deze Summit was.

3. Ook voor ‘ontheemden’ persoonlijke dekolonisatie

Naast het superioriteitsgevoel van ons ego, zijn er nog vele andere redenen waarom de boodschap van Inheemse volken helaas niet overkomt. Een van de redenen daarvoor is dat we binnen onze cultuur ook te maken hebben met een houding van superioriteit die ingebed is in de culturele overtuigingen van onze ontheemde samenlevingen. En omdat we binnen het reguliere onderwijs geconditioneerd worden om aan te nemen dat wat ons geleerd en verteld wordt waar is, kennen velen van ons een hardnekkige culturele overtuiging dat wij, westerse mensen, evolutionair gezien superieur zouden zijn aan andere culturen hier op Aarde. Vanuit culturele conditionering binnen een cultuur die een lange geschiedenis van kolonisatie heeft is het ook voor ons nodig om actief aan persoonlijke dekolonisatie te doen. In plaats van ons te distantiëren van de kolonisatie in het verleden en onze ogen te sluiten voor hedendaagse vormen van kolonisatie, is het nodig dat we vele aspecten van onze culturele conditionering loslaten, om zo open te kunnen staan om werkelijk iets nieuws te leren en om werkelijk een inheemse cultuur te kunnen creëren.

‘Cognitieve exploitatie’ of ‘cognitieve mijnbouw’

Zonder dat bestaat het risico dat we de inheemse wijsheid beschouwen alsof het gaat om iets dat we kunnen ‘hebben’ of waarbij we ons slechts afvragen hoe we er gebruik van kunnen maken. Dat risico wordt wel beschreven als ‘cognitieve exploitatie’ of ‘cognitieve mijnbouw’ waarbij we iets slechts gedeeltelijk of selectief overnemen. Hierbij is onze houding ten opzichte van de inheemse kennis vergelijkbaar is met de houding die we in Westerse samenlevingen kennen ten opzichte van natuurlijke hulpbronnen: als slechts een bron om ons toe te eigenen en te exploiteren. We gaan daarbij selectief te werk en dat wat we nuttig en bruikbaar achten scheiden we van dat wat we niet nuttig en bruikbaar achten. Kennis die overeenkomt met ons westerse wereldbeeld destilleren we er uit en de rest, net als bij andere vormen van grondstofexploitatie, gooien we als afval weg...

Versimpelen, reduceren en in een hokje stoppen

Vanuit onze culturele conditionering bestaat ook het risico dat we wel luisteren naar de inheemse wijsheid en daarin iets nieuws horen, maar dan vervolgens dit nieuwe versimpelen of reduceren zodat we het gemakkelijk kunnen assimileren in oude categorieën van denken of in ons bestaande materialistische wereldbeeld kunnen passen. “Het gaat er niet om iets te repareren!” waarschuwt Bayo Akomolafe (Yoruba, Nigeria) dan ook. “Ik hoor echo’s van deze vertrouwde cognitieve exploitatie waarbij men direct tot actie overgaat, inzichten van over de hele wereld neemt en het dan, zoals het schildpad in onze (folklore) verhalen, in een calabas stopt... en het omzet in makkelijk consumeerbare hapjes informatie. Dus zo stoppen we het in onze ‘gereedschapskist’. Ik denk dat dat iets gevaarlijks is. (...) Dit is waarom mijn elders zeggen, dat je om je pad te vinden, eerst moet verdwalen.” Iedere keer wanneer we proberen om iets eenvoudiger te maken lopen we niet alleen het risico om de context of het oorspronkelijke perspectief kwijt te raken maar worden we ook geconfronteerd met de gevaarlijke verleiding om het allerbelangrijkste – de essentie – weg te laten.

Oppervlakkige imitatie

Het is daarom voor ons een uitdaging om het verschil te zien tussen werkelijk opnieuw inheems worden en door onwetendheid of onnadenkendheid “Indiaantje te spelen”, dat wil zeggen de oppervlakkige imitatie van iets zonder dat we een basaal inzicht in het mechanisme ervan hebben. In dat kader stelt Tom Porter (Mohawk): “We moedigen mensen niet aan om Indiaanse ceremonies te doen, maar we vertellen ze wel waarom wij ze doen en waarvoor ze zijn.” En Bayo Akomolafe wijst er op dat er bij het willen nadoen ook nog het risico bestaat “dat we denken dat we terug moeten naar een origineel en dat opnieuw zouden moeten produceren. Dat is ook gevaarlijk voor ons, want de wereld is altijd in verandering, zoals Chinua Achebe zei: en de wereld beweegt en er is geen plaats om stil te staan.”

De verantwoordelijkheid afschuiven en gered willen worden

Helaas is er ook nog het risico dat we doorslaan naar de andere kant en dat we niet na willen doen, maar dat we gered willen worden. Bayo Akomolafe beschrijft dat zo: "Er bestaat een idee waarbinnen de moderne wereld de inheemse mensen klem zet met vragen zoals, OK, we hebben jullie nodig om ons uit dit probleem te halen. Er bestaat een idee waarin dat bevriest in iets wat ze de *magic negro* noemen: jullie hebben alle oplossingen. Doe het voor ons! Wij zijn de weg kwijt, dus help ons!" Ook Tom Porter heeft hier een duidelijk standpunt over: "We zullen jullie iets van de kennis vertellen om jullie in jullie quest voor spiritueel leven te gidsen. We zullen jullie gidsen. We gaan jullie wat water geven op deze reis die jullie aan het maken zijn. We gaan jullie wat voedsel geven om jullie wat kracht te geven, zodat jullie deze reis kunnen voortzetten. Maar we zijn niet het antwoord. We zijn niet jullie gurus. We zijn niet jullie profeten. En we zijn niet jullie god. We zijn slechts mensen."

Het vereist introspectie en innerlijk werk

Auteur Jerry Mander wees er al meer dan 30 jaar geleden in zijn boek *In the Absence of the Sacred* (1991) op dat verschillende auteurs, waaronder Carl Jung en Aldous Huxley, deze twee tegenstrijdige reacties die er binnen Westerse samenlevingen bestaan noemden: namelijk dat we niet alleen bang zijn voor indianen, hen haten en hun bestaan vernietigen, maar dat we ze ook aanbidden, "juist omdat zij de delen van onze persoonlijke en culturele psyche's uitdrukken die wij moeten onderdrukken om in de wereld te functioneren zoals we doen." Kortom, als we ons voordeel willen doen met de inheemse wijsheid ontkomen we niet aan introspectie, het nodige innerlijk werk en bovendien zullen we, zo stellen de Kogi het idee dat we hebben over wie en wat we zijn moeten transformeren. (...) want het pad dat we zouden moeten volgen om een bepaald ecologisch inzicht toe te passen is nu mogelijk voor ons gewoon onbegrijpelijk. Dus we hebben de keuze om gewoon door te gaan zoals we gewend zijn of om er voor te kiezen om op een dieper niveau te begrijpen wat het betekent mens te zijn.

4. Van 'ontheemd' naar opnieuw inheems worden

Uiteindelijk geldt dan ook voor ons 'ontheemden' dat we opnieuw een Inheemse cultuur kunnen creëren, maar – zoals ik dat al beschreef in *Samenlevingen in Balans* - daarbij is de transformatie van bewustzijn primair. Want, zo legt Ilarion Mercurieff uit: niets in de buitenwereld wordt gecreëerd als het niet eerst in de binnenwereld is gecreëerd. Dat betekent ook dat zonder een verandering van bewustzijn, we gedoemd zijn om de fouten uit het verleden wat betreft hoe we met het milieu en met al het leven zijn omgegaan te herhalen. Wat er daarom nodig is, is dat we onze plaats als de Echte Mens innemen en hij stelt dat dat iets is wat wat we *allemaal* zouden moeten doen. En hij wijst er op dat het essentieel bij deze inspanning is om ons idee van het heilige vrouwelijke te herstellen zowel op het persoonlijk als collectief niveau. Het enorme belang daarvan formuleert hij door te stellen dat zonder een begrip van het heilige vrouwelijke we ons roer als mensen hebben verloren: "We zijn gebroken en dwalen rond zonder te weten waarom of hoe. We zijn ondergedompeld in angst en willen weten wat er gaat gebeuren..."

Onszelf herstellen als de Echte Mens

Wanneer we onszelf echter herstellen als de oorspronkelijke mensen, zo legt Ilarion Mercurieff uit, zullen we ook in staat zijn om de oorspronkelijke lessen te begrijpen en die werkelijk in de praktijk te brengen. "We zullen het leven. We zullen het belichamen. We zullen het gewoon weten op basis van onze inherente intelligentie, niet op basis van een guru of meester die ons vertelt wat we zouden moeten doen. (...) op basis van ons inherente intelligentie zullen we weten hoe te leven, te bewegen en te ademen binnen de diepe Waarheid van Eenheid en Eerbied voor Al het Leven (...) We zullen onze inzichten tonen met iedere gedachte, ieder gevoel, woord, actie, overtuiging en herinnering waar we uitdrukking aan geven." Want zo laat hij weten, we hebben alle vaardigheden, wijsheid, kracht, moed en vermogen die we nodig hebben om deze klus te volbrengen. Alles wat we nu nodig hebben is de bereidheid en het commitment om het te doen.

Literatuur/bronnen

- = Akomolafe, Bayo, Talks on Trauma Part 2 Series! Gabor Maté in conversation with leading experts. Day 2 "Climate Crisis, Fragmentation and Collective Trauma", **Bayo Akomolafe** - Yoruba, uit Nigeria, 2021 10 4-10 okt.
- = Alfred, Taiaiake, Don't Just Resist. Return to Who You Are, in *Yes Magazine* APR 9, 2018; at <https://www.yesmagazine.org/issue/decolonize/2018/04/09/dont-just-resist-return-to-who-you-are>
- = Armstrong, Jeannette (Interviewee) & Hall, D. E. (Interviewer), *Native Perspectives on Sustainability: Jeannette Armstrong (Syilx)* [Interview transcript] (2007); van de Native Perspectives on Sustainability project website: www.nativeperspectives.net
- = Bastien, Betty, *Blackfoot Ways of Knowing* (2004)
- = Begay, Jade, Native Survival Memories for the Future, excerpt uit *New World Coming, Frontline Voices on Pandemics, Uprising & Climate Crisis*, edited by Alastair Lee Bitsoi & Brooke Larsen, 2021, in *Yes Magazine*, NOV 24, 2021; at https://www.yesmagazine.org/social-justice/2021/11/24/native-survival-pandemic?utm_medium=email&utm_campaign=YESDaily_20221011&utm_content=YESDaily_20221011+CID_de4bea1b6a0541c381e9c7ef665645c6&utm_source=CM&utm_term=Read%20the%20story
- = Bopp, Michael en Judy, *Recreating the World: A practical guide to building sustainable communities* (2006)
- = Brody, Hugh, *De Andere Kant Van Het Paradijs* (2001/2004)
- = Bunten, Alexis, Bioneers Decolonization Series: What Is Decolonization? Bioneers Indigeneity, interview with Alexis Bunten (Aleut/Yup'ik), 2021 09; at https://bioneers.org/what-is-decolonization-zmaz2109/?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=newsletter_text_link&utm_content=original_article&mc_cid=2502a5687e&mc_eid=546c07042a
- = Bunten, Alexis, Bioneers Decolonization Series: What Is Decolonization? In Conversation with Alexis Bunten (Aleut/Yup'ik), 2021 10; at https://bioneers.org/bioneers-decolonization-series-what-is-decolonization-in-conversation-with-alexis-bunten-zmaz2110/?utm_medium=email&utm_source=newsletter&utm_campaign=newsletter_text_link&utm_content=original_article&mc_cid=2502a5687e&mc_eid=546c07042a
- = Cook, Katsi, in *Original Instructions* edited by Melissa K. Nelson (2008)
- = Cullinan, Cormac, *Wild Law* (2011)
- = Cajete, Gregory, *Native Science, Natural Laws of Interdependence* (2000)
- = Eisenstein, Charles, over de film *Aluna, There is no life without thought*, A Message to Little Brother directed by Alan Ereira, May 26, 2015; at <http://www.tikkun.org/nextgen/a-message-to-little-brother>
- = Four Arrows, Greg Cajete en Jongmin Lee, *Critical Neurophilosophy and Indigenous Wisdom*, (2009)
- = Four Arrows, *Point of Departure, Returning to Our More Authentic Worldview for Education and Survival* (2016)
- = Gilligan, Carol, *In a Different Voice* (1982/1993)
- = Gunn Allen, Paula, *The Sacred Hoop, Recovering the Feminine in American Indian Traditions* (1986/1992)
- = Gunn Allen, Paula, <https://quotefancy.com/quote/1569437/Paula-Gunn-Allen-We-are-the-land-To-the-best-of-my-understanding-that-is-the-fundamental>
- = Hübl, Thomas, *Healing Collective Trauma, a process for integrating our intergenerational and cultural wounds* (2020)
- = Lake, Osprey Orielle, 'The Earth Community Economy in 2016', in Tom B.K. Goldtooth and Shannon Biggs, editors, *Right of Nature & Mother Earth, Sowing Seeds of Resistance, Love and Change*, November 29th, 2015; at <http://therightsofnature.org/books-and-articles/rights-of-nature-mother-earth-sowing-seeds/> and pdf: <http://www.movementrights.org/resources/RONME-SowingSeeds.pdf>
- = Lane, jr., Chief Phil, 'What is needed now to save all life on Earth', message recently given to the UN, to UN Secretary General, Javier Perez de Cuellar & the World Commission on Culture and

Development by Native elders of North America, april 2016

= Lane, jr., Chief Phil, e.a., *Sacred Tree: Reflections on Native American Spirituality* (1984/2012())

= Mander, Jerry, *In the Absence of the Sacred* (1991)

= Mankiller, Wilma, *Every Day Is a Good Day*, (2004, 2011)

= Manning, Sarah Sunshine, Decolonizing Birth: Women Take Back Their Power as Life-Givers, in *Yes Magazine*, 5 maart 2018; at <https://www.yesmagazine.org/issue/decolonize/2018/03/05/decolonizing-birth-women-take-back-their-power-as-life-givers>

= Maté, Gabor, *The Myth of Normal, Trauma, Illness & Healing in a Toxic Culture* (sept. 2022)

= Means, Russell, *Free to be Responsible*; presented as a lecture at Navajo Community College in Fall, 1995; at <http://www.russellmeans.com/>

= Mercurieff, Ilarion (Larry) and Libby Roderick, *Stop Talking, Indigenous Ways of Teaching and Learning and Difficult Dialogues in Higher Education* (2013)

= Mercurieff, Ilarion, *Individual and Community Wellness: The Real Human Being*; at <http://gcill.org/focus-areas/individual-community-wellness-the-real-human-being/>

= Mercurieff, Ilarion, Going to the Heart of sustainability with Ilarion Mercurieff; Gepubliceerd op 2 jul. 2012; at https://www.youtube.com/watch?v=rki7MnPjYjI&ebc=ANyPxKohKaJ3FKNDYOgy2zzjvQbMd7qewPfbpwwTm_6RiaHoBY1UVwout6KxuDtHVNggE7Sv1-DXeYknJvkOO3yoflJ1frQ&nohtml5=False)

= Mercurieff, Ilarion, *Sacred Feminine and Sacred Masculine*; at <http://gcill.org/sacred-feminine-sacred-masculine/>

= Mohawk, John, in *Original Instructions* edited by Melissa K. Nelson, (2008)

= Nelson, Melissa K., *Original Instructions* (2008)

= Pember, Mary Annette, This November Try Something New Decolonize Your Mind, Nov 13, in *Yes Magazine*, 2017; at https://www.yesmagazine.org/people-power/this-november-try-something-new-decolonize-your-mind-20171113?utm_medium=email&utm_campaign=YTW_20191108&utm_content=YTW_20191108+CID_f2a112413f347e797c562c645f979d39&utm_source=CM&utm_term=decolonizing%20our%20minds

= Pember, Mary Annette, The Indigenous Collective Using Tattoos to Rise Above Colonialism, MAR 20, 2018, in *Yes magazine*; at <https://www.yesmagazine.org/issue/decolonize/2018/03/20/the-indigenous-collective-using-tattoos-to-rise-above-colonialism>

= Porter, Tom, in *Profiles in Wisdom, Bative Elders Speak about the Earth* by Steven McFadden (1991)

= Rasmussen, Derek, *Non-Indigenous Culture: Implications of a Historical Anomaly*. 2013, July 11; at <http://www.yesmagazine.org/peace-justice/non-indigenous-culture-implications-of-a-historical-anomaly>

= Rivas, Josué, "Decolonization Starts Inside of You", in *Yes Magazine*, MAR 26, 2018; at <https://www.yesmagazine.org/issue/decolonize/2018/03/26/decolonization-starts-inside-of-you>

= Schumacher College, *Becoming Indigenous, Finding Our Way Home* (1 September, 2017 at <https://www.schumachercollege.org.uk/courses/short-courses/becoming-indigenous-2017-finding->

= Sepie, Amba J., 'Listening to the Elders: Earth Consciousness and Ecology', Ch. 3 in *Greening the paranormal, exploring the ecology of extraordinary experience*, edited by Jack Hunter, 2019; at https://www.academia.edu/40510342/Sepie_A.J._2019_Listening_to_the_Elders_Earth_Consciousness_and_Ecology_in_J._Hunter_ed._Greening_the_Paranormal_Exploring_the_Ecology_of_Extraordinary_Experience._White_Crow_Books_United_Kingdom_pp._59-70?auto=download

= Storm, Hyemeyohsts, *Lightningbolt* (1994)

= Stronghorse, Frank, *Searching for the Soul of Tech* (2019)

= Toulouse, Chevaun, An Indigenous Perspective on Reconnecting With the Land, OCT 14, 2022; at https://www.yesmagazine.org/opinion/2022/10/14/land-conservation-indigenous-biodiversity?utm_medium=email&utm_campaign=YTW_20221021&utm_content=YTW_20221021+CID_178d226fa880ce9de7817d7d6e6c2f27&utm_source=CM&utm_term=An%20Indigenous%20Perspective%20on%20Reconnecting%20With%20the%20Land)

- = Vries, Marja de, *Samenlevingen in Balans, naar een toekomst in harmonie met de universele wetten* (2014)
- = Kimminer, Robin Wall, *Braiding Sweetgrass, Indigenous wisdom, Scientific Knowledge and the Teachings of Plants* (2013)
- = Kimmerer, R.W., 'Mapping a New Geography of Hope (Keynote)', in Women and the Land: Geography of Hope Conference, Point Reyes, California, 13-15 March 2015; at <https://www.youtube.com/watch?v=QhQKdJHLDcw>
- = Wilbur, Matika, 'I'm Dreaming About a Modern World That Doesn't Erase Its Indigenous Intelligence', in *Yes Magazine*, FEB 19, 2018; at https://www.yesmagazine.org/issue/decolonize/2018/02/19/im-dreaming-about-a-modern-world-that-doesnt-erase-its-indigenous-intelligence?utm_medium=email&utm_campaign=YTW_20210430&utm_content=YTW_20210430+CID_7fa364a914e6450dc439df20b449d00c&utm_source=CM&utm_term=Im%20Dreaming%20About%20a%20Modern%20World%20That%20Doesnt%20Erase%20Its%20Indigenous%20Intelligence
- = Ywahoo, Dhyani, *Voices of our Ancestors, Cherokee Teachings from the Wisdom Fire* (1987)

Door Marja de Vries

Auteur van

- = *De Hele Olifant in Beeld, inzicht in het bestaan en de werking van Universele Wetten en de Gulden Snede* (2007)
- = *Samenlevingen in Balans, naar een toekomst in harmonie met de universele wetten* (2014)

Email: marja@marjadevries.nl

Website: www.marjadevries.nl